

TÌM HIỂU CHẾ TÀI CỦA PHÁP LUẬT ĐỐI VỚI NGƯỜI ĐI BỘ BĂNG NGANG QUA ĐƯỜNG KHÔNG ĐÚNG NƠI QUY ĐỊNH

LEARN ABOUT THE LEGAL SANCTIONS FOR PEDESTRIANS CROSSING
THE STREET AT THE WRONG PLACE

Ths. Đoàn Công Thức
Trường Đại học Giao thông vận tải Tp. Hồ Chí Minh

TÓM TẮT:

Bài viết này tác giả đưa ra những hậu quả của việc băng ngang đường không đúng nơi quy định và những chế tài pháp lý mà người đi bộ có thể phải đối mặt, bị xử lý hành chính hoặc xử phạt hình sự. Dựa trên các vụ việc thực tế, tác giả phân tích các quy định của pháp luật có liên quan đến các tình huống đi bộ băng qua đường không đảm bảo an toàn gây tai nạn giao thông cho người tham gia giao thông cũng như gây tai nạn cho chính bản thân. Bài viết góp phần giúp bạn đọc nhận biết những dấu hiệu cơ bản cấu thành “Tội vi phạm quy định về tham gia giao thông đường bộ” theo điều 260, Bộ luật hình sự ((BLHS) năm 2015 qua các vụ việc người đi bộ băng qua đường trái luật, gây tai nạn. Thông qua đó, tác giả nhấn mạnh tầm quan trọng của việc tuân thủ quy định giao thông và khuyến khích các hành vi an toàn để tránh bị phạt và nguy cơ tai nạn.

Từ khóa: Giao thông, đường bộ, đi bộ băng qua đường, tai nạn, Điều 260 Bộ luật Hình sự

ABSTRACT:

In this article, the author outlines the consequences of crossing the road at the wrong place and the legal sanctions that pedestrians may face, administratively or criminally punished. Based on actual cases, the author analyzes the legal provisions related to unsafe pedestrian crossing situations, causing traffic accidents for road users as well as causing accidents. disaster for yourself. The article contributes to help readers recognize the basic signs constituting “Crime of violating the regulations on participation in road traffic” according to article 260, the Criminal Code ((PC) 2015 through cases of pedestrians. Through this, the author emphasizes the importance of obeying traffic regulations and encourages safe behaviors to avoid fines and the risk of accidents.

Keyword: Traffic, road, crossing the street, accidents, Article 260 the Criminal Code.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong những năm qua, số vụ tai nạn giao thông (TNGT) liên quan đến người đi bộ khá cao, chiếm tỷ lệ đáng lo ngại trong số những vụ TNGT nghiêm trọng. Phần lớn các vụ tai nạn trên xảy ra do người đi bộ tùy tiện băng qua đường, làm người điều khiển phương tiện không kịp xử lý, va chạm trực tiếp với người đi bộ; hoặc xe cơ giới tránh người đi bộ nên gây ra tai nạn với các phương tiện khác cùng lưu thông.

Theo thống kê của Cục Cảnh sát giao thông, trong năm 2020, toàn quốc đã xảy ra 14.977 vụ TNGT gây tử vong 6.857 người và bị thương 11.161 người. Trong số đó, 321 vụ (chiếm 2,2%) là do người đi bộ không tuân thủ quy định giao thông khi qua đường, dẫn đến tử vong của 144 người (chiếm 2,1%) [4].

*Hình 1. Người đi bộ dàn hàng ngang qua đường không đúng quy định
(Nguồn <https://www.csqt.vn/m/tintuc/12449/Tiem-an-nguy-co-TNGT-do-nguoi-di-bo.html>)*

2. MỘT SỐ VỤ VIỆC NGƯỜI ĐI BỘ BĂNG QUA ĐƯỜNG KHÔNG ĐÚNG LUẬT, GÂY TAI NẠN

Theo tác giả tìm hiểu các vụ việc do người đi bộ qua đường không đúng quy định chủ yếu do chủ quan, không quan sát cẩn thận nên xảy ra tai nạn. Có thể nêu các vụ việc sau đây:

Vụ việc thứ nhất:

Vào thời điểm 21h15 ngày 17/7/2003, trong khi đang băng qua đường trên cầu Ông Lãnh (Quận 1, TP. Hồ Chí Minh) chị Ngô Thị Mỹ Yên đã xảy ra va chạm với xe máy do anh Phạm Văn Vân điều khiển. Anh Vân đã bị đổ xe, bị thương nặng và tử vong trên đường đến bệnh viện. Sau khi khám nghiệm hiện trường, cảnh sát giao thông đã xác định chị Yên không đi qua đúng nơi được quy định. Thêm vào đó, chị Yên đã đi qua phía dốc lên cầu, làm tình huống trở nên nguy hiểm hơn [10].

Tòa án nhân dân Quận 1, TP. Hồ Chí Minh tuyên phạt chị Yên 9 tháng cải tạo không giam giữ và phải bồi thường cho gia đình nạn nhân 7,5 triệu đồng.

Vụ việc thứ hai:

Vào ngày 14/7/2009, Nguyễn Thị Dương đến trường Cao đẳng Bách khoa Hưng Yên để hoàn tất thủ tục dự thi. Sau khi quay trở về, Dương đi bộ qua đường xe cơ giới chiều Hà Nội - Hải Dương (khoảng Km 22 + 161 trên đường Quốc lộ 5A, thị trấn Bàn, Yên Nhân) để sang đường. Tại đoạn đường này, không có lối đi bộ và không có phần đường riêng cho người đi qua đường. Khi đến giữa đoạn đường quốc lộ, xe máy do anh Tạ Đức Cường (sinh năm 1990, trú tại Song Vân, Tân Yên, Bắc Giang) đi tới đã va chạm với Dương. Tai nạn đã gây thương tích cho chị Dương và anh Cường đã tử vong [7].

Cuối tháng 11-2009, Tòa án nhân dân huyện Mỹ Hào, Hưng Yên xử sơ thẩm, đã tuyên phạt bị cáo Nguyễn Thị Dương (SN 1990, trú tại thôn Đồng Chung, xã Việt Hưng, huyện Văn Lâm) mức án 9 tháng tù nhưng cho hưởng án treo và 18 tháng thử thách vì đã có hành vi cản trở giao thông đường bộ.

Vụ việc thứ ba:

Vào khoảng hơn 23 giờ khuya ngày 24/03/2022, một chiếc ô tô 4 chỗ đang lưu thông trên đường Mỹ Phước - Tân Vạn đi theo hướng Thuận An đến Mỹ Phước. Tại đoạn qua phường Phú Hoà, TP. Thủ Dầu Một, chiếc xe đã tông vào anh Lê Tấn P. (SN 1983, quê Kiên Giang) đang qua đường bộ (không đúng nơi quy định) để về phòng trọ. Cú tông mạnh khiến anh P. bị hất văng gần 50 m và tử vong tại chỗ. Sau tai nạn, chiếc ô tô 4 chỗ đã bỏ chạy khỏi hiện trường khi đường đang vắng người qua lại [11].

Hình 2. Trích xuất camera vụ việc

(Nguồn <https://www.csqt.vn/m/tintuc/12449/Tiem-an-nguy-co-TNGT-do-nguoi-di-bo.html>)

3. TÌM HIỂU “TỘI VI PHẠM QUY ĐỊNH VỀ THAM GIA GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ” THEO ĐIỀU 260, BLHS NĂM 2015 (SỬA ĐỔI BỔ SUNG NĂM 2017) QUA CÁC VỤ VIỆC NGƯỜI ĐI BỘ BĂNG QUA ĐƯỜNG TRÁI NƠI QUY ĐỊNH

Điều 260, BLHS năm 2015 được phát triển từ Điều 202 BLHS năm 1999. Tuy nhiên so với điều luật cũ thì Điều 260 BLHS năm 2015 có nhiều sửa đổi, bổ sung như: Sửa tội danh “Tội vi phạm quy định về điều khiển phương tiện giao thông đường bộ” tại Điều 202 BLHS năm 1999 thành “Tội vi phạm quy định về tham gia giao thông đường bộ” tại các khoản 1,2,3,4 Điều 260 BLHS năm 2015.

Việc sửa tội danh này có mục đích mở rộng phạm vi xử lý các hành vi vi phạm quy định về an toàn giao thông đường bộ, không chỉ là hành vi vi phạm của người điều khiển phương tiện giao thông mà còn tất cả những người có hành vi vi phạm về tham gia giao thông đường bộ: người ngồi trên xe, người đi bộ,...

Cấu thành tội phạm là tổng thể các dấu hiệu pháp lý đặc trưng của tội phạm cụ thể được quy định trong BLHS. Cấu thành tội phạm phải có đầy đủ bốn yếu tố: Yếu tố khách quan, yếu tố chủ quan, yếu tố chủ thể, yếu tố khách thể.

a. Mặt khách quan của tội phạm

Mặt khách quan của tội phạm là những biểu hiện ra bên ngoài của tội phạm, có thể được nhận biết bằng trực quan, nó bao gồm các yếu tố chủ yếu: Hành vi mà họ gây ra nguy hiểm cho xã hội như thế nào, hậu quả nguy hiểm cho xã hội, mối quan hệ nhân quả giữa hành vi và hậu quả, các công cụ, các phương tiện, hoàn cảnh phạm tội...

Hành vi tội phạm là những biểu hiện ra bên ngoài và nó mang tính nguy hiểm cho xã hội, đã gây thiệt hại hoặc đe dọa trực tiếp gây thiệt hại đáng kể, xâm hại các quan hệ xã hội mà luật hình sự bảo vệ.

Hành vi của người đi bộ băng qua đường không đúng nơi quy định không đảm bảo an toàn gây ảnh hưởng đến người tham gia giao thông cũng như gây nguy hiểm cho chính bản thân. Hành vi này được thực hiện do người phạm tội không tuân thủ quy tắc chung của người tham gia giao thông buộc họ phải tuân thủ quy tắc đó.

Hậu quả của tội phạm là những tổn thất thực tế kể cả về mặt vật chất lẫn tinh thần và những thiệt hại khác cho xã hội hoặc khả năng gây ra thiệt hại thực tế được luật hình sự bảo vệ. Hậu quả có thể là ít nghiêm trọng, nghiêm trọng, rất nghiêm trọng hoặc đặc biệt nghiêm trọng. Nếu thương tích không đáng kể hoặc giá trị tài sản thiệt hại thấp, thì chưa phải là tội phạm, có thể bị xử lý hành chính. Tỷ lệ thương tật của nạn nhân, giá trị tài sản bị thiệt hại là căn cứ để xác định trách nhiệm hình sự và định khung hình phạt đối với người phạm tội.

Đối với tỷ lệ thương tật của nạn nhân: Theo quy định tại khoản 1 Điều 260 BLHS, thì “người bị thương tích bị tổn hại đến sức khỏe có tỷ lệ thương tật từ 61% trở lên thì người phạm tội mới bị truy cứu trách nhiệm hình sự. Nếu gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe hoặc vừa gây thương tích vừa tổn hại sức khỏe của 02 cá thể trở lên mà tổng tỷ lệ tổng thương cơ thể của những người này từ 61% người phạm tội cũng bị truy cứu trách nhiệm hình sự.

Đối với giá trị thiệt hại: Gây thiệt hại về tài sản từ 100.000.000 đồng trở lên.

Tuy nhiên, để phòng ngừa các hành vi cực kỳ nguy hiểm, nếu xảy ra thì hậu quả đặc biệt nghiêm trọng, vì vậy khoản 4 Điều 260 quy định về tham gia giao thông đường bộ trong trường hợp có khả năng thực tế mà dẫn đến hậu quả quy định tại một trong các điểm a, b và c khoản 3 Điều 260 nếu không được ngăn chặn kịp thời, thì bị phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 50.000.000 đồng, phạt cải tạo không giam giữ đến 01 năm hoặc phạt tù 03 tháng đến 01 năm.

b. Mặt chủ quan của tội phạm

Mặt chủ quan của tội phạm là những biểu hiện tâm lý bên trong của tội phạm, phản ánh trạng thái tâm lý chủ yếu đối với hành vi nguy hiểm cho xã hội và hậu quả do hành vi nêu trên gây ra.

Căn cứ vào nhận thức của người thực hiện hành vi đi bộ băng qua đường không đúng nơi quy định lỗi vô ý với hậu quả có thể xảy ra (chủ yếu là vô ý do cẩu thả, nhưng cũng có trường hợp vô ý do tự tin). Lỗi vô ý vì cẩu thả là trường hợp người phạm tội có thể không thấy trước hành vi của mình có thể gây ra hậu quả nguy hại cho xã hội, mặc dù họ buộc phải thấy trước và/hoặc có thể thấy trước hậu quả đó. Vô ý vì quá tự tin là trường hợp người phạm tội tuy thấy trước hành vi của mình có thể gây ra hậu quả nguy hại cho xã hội, nhưng cho rằng hậu quả mà hành vi mình gây ra đó sẽ không xảy ra hoặc nếu xảy ra tình huống thì bản thân chủ thể có thể ngăn ngừa để không xảy ra hậu quả.

Tuy nhiên, đương nhiên với những người có năng lực chịu trách nhiệm hình sự, pháp luật bắt buộc họ phải biết đó hành vi vi phạm pháp luật. Họ buộc nhận thức rõ hành vi của mình gây nguy hiểm cho xã hội, thấy trước hậu quả có thể xảy ra.

Về động cơ phạm tội, người thực hiện hành vi vi phạm không có động cơ rõ ràng như trên đã đề cập.

c. Chủ thể của tội phạm

Chủ thể của tội phạm này là những người có đủ độ tuổi nhất định, khả năng nhận thức bình thường hay họ có năng lực chịu trách nhiệm hình sự.

Theo BLHS năm 1999, chủ thể là người điều khiển giao thông, được hiểu là người lái xe. Tuy nhiên, BLHS năm 2015, sửa đổi bổ sung năm 2017 thay đổi từ điều khiển giao thông thành từ tham gia giao thông. Đây là sự sửa đổi, bổ sung phù hợp với quy định của Luật Giao thông đường bộ, đồng thời bao quát được các đối tượng vi phạm quy định do Luật giao thông đường bộ điều chỉnh. Hành vi đi bộ băng qua đường không đúng nơi quy định gây tai nạn có thể là hành vi của bất kỳ ai tham gia giao thông đường bộ.

Theo khoản 22, Điều 3, Luật Giao thông đường bộ năm 2008, định nghĩa: “người tham gia giao thông” bao gồm người điều khiển, người sử dụng phương tiện tham gia giao thông đường bộ; người điều khiển, người dẫn dắt súc vật; người đi bộ trên đường bộ [1].

d. Khách thể của tội phạm

Khách thể của tội phạm này là trật tự an toàn giao thông đường bộ, là quyền được pháp luật bảo vệ về sức khỏe, tin mạng, tài sản của những người tham gia giao thông đường bộ, tài sản hợp pháp khác bị thiệt hại bởi hành vi băng ngang đường không đúng quy định của pháp luật.

4. QUY ĐỊNH VỀ XỬ LÝ HÌNH SỰ ÁP DỤNG ĐỐI VỚI “TỘI VI PHẠM QUY ĐỊNH VỀ THAM GIA GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ ” [2]

4.1. Phạm tội vi phạm quy định về tham gia giao thông đường bộ trong đó không có các tình tiết định khung tăng nặng

Đây là trường hợp phạm tội quy định tại khoản 1 Điều 260 BLHS là cấu thành cơ bản của Tội vi phạm quy định về tham gia giao thông đường bộ, người phạm tội có thể bị phạt tiền từ 30.000.000 đồng đến tối đa 100.000.000 đồng, phạt cải tạo không giam giữ đến 03 năm hoặc phạt tù tối thiểu 01 năm đến tối đa 05 năm.

4.2. Phạm tội thuộc các trường hợp quy định tại khoản 2 Điều 260 BLHS

Người phạm tội nếu có các tình tiết tăng nặng thì bị phạt tù từ 03 năm đến tối đa 10 năm:

- Bỏ chạy nhằm mục đích trốn tránh trách nhiệm hoặc cố ý không cứu giúp người bị nạn;

- Không chấp hành hiệu lệnh của người điều khiển hoặc hướng dẫn giao thông, như cảnh sát giao thông hay bất cứ ai có nhiệm vụ có liên quan;

- Làm chết 02 người;

- Gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của 02 cá nhân trở lên mà tổng tỷ lệ tổn thương cơ thể kể cả thương tích hoặc tổn hại cơ thể của những người này từ 122% đến 200%;

- Gây thiệt hại về tài sản từ 500.000.000 đồng đến 1.500.000.000 đồng”.

4.3. Phạm tội thuộc trường hợp quy định tại khoản 3 Điều 260 BLHS

Người phạm tội nếu thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tù tối thiểu 07 năm đến tối đa 15 năm là loại tội phạm rất nghiêm trọng:

- Làm chết 03 người trở lên;

- Gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của 03 cá thể trở lên mà tổng tỷ lệ tổn thương cơ thể kể cả thương tích và tổn hại sức khỏe của những người này 201% trở lên;

- Gây thiệt hại làm mất mát, hư hỏng tài sản 1.500.000.000 đồng trở lên.

Khoản 4, Điều 260 quy định về tham gia giao thông đường bộ trong trường hợp có khả năng thực tế dẫn đến hậu quả quy định tại một trong các điểm a, b và c khoản 3 Điều 260 BLHS nếu không được ngăn chặn một cách kịp thời, thì bị phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 50.000.000 đồng, phạt cải tạo không giam giữ đến 01 năm hoặc phạt tù từ 03 tháng đến 01 năm.

Người phạm tội còn có thể bị cấm đảm nhiệm chức vụ (nếu có) cấm hành nghề hoặc làm công việc nhất định từ 01 năm đến 05 năm.

5. QUY ĐỊNH VỀ XỬ LÝ HÀNH CHÍNH ÁP DỤNG ĐỐI VỚI NGƯỜI ĐI BỘ BẰNG NGANG QUA ĐƯỜNG KHÔNG ĐÚNG NƠI QUY ĐỊNH

Theo Điều 9, Nghị định số 100/2019/NĐ-CP quy định về xử phạt hành chính trong lĩnh vực giao thông đường bộ và đường sắt, quy định về xử lý hành chính áp dụng đối với hành vi này như sau:

“Điều 9. Xử phạt người đi bộ vi phạm quy tắc giao thông đường bộ

1. Phạt tiền từ 60.000 đồng đến 100.000 đồng đối với người đi bộ thực hiện một trong các hành vi vi phạm sau đây:

a) Không đi đúng phần đường quy định; vượt qua dải phân cách; đi qua đường không đúng nơi quy định hoặc không bảo đảm an toàn;

b) Không chấp hành hiệu lệnh hoặc chỉ dẫn của đèn tín hiệu, biển báo hiệu, vạch kẻ đường, trừ hành vi vi phạm quy định tại khoản 2 Điều này;

c) Không chấp hành hiệu lệnh, hướng dẫn của người điều khiển giao thông hoặc người kiểm soát giao thông;

d) Mang, vác vật cồng kềnh gây cản trở giao thông;

đ) Đu, bám vào phương tiện giao thông đang chạy.

2. Phạt tiền từ 100.000 đồng đến 200.000 đồng đối với người đi bộ đi vào đường cao tốc, trừ người phục vụ việc quản lý, bảo trì đường cao tốc”.

Quy định này nhằm bảo đảm an toàn giao thông và tăng cường sự tự ý thức tuân thủ quy định giao thông của người đi bộ. Ngoài ra, người đi bộ cũng cần phải tuân thủ biển báo giao thông và đi các lối đi dành riêng cho người đi bộ nhằm đảm bảo việc đi lại an toàn cho mọi người.

6. KẾT LUẬN

Tham gia giao thông đúng luật là trách nhiệm chung của bất cứ ai tham gia giao thông. Hãy chấp hành đúng các quy định của pháp luật khi tham gia giao thông đảm bảo an toàn cho cộng đồng và chính bản thân mình. Đi bộ sang đường là một hoạt động hàng ngày của rất nhiều người. Tuy nhiên, để đảm bảo an toàn cho mình và các phương tiện tham gia giao thông, chúng ta cần có ý thức và tuân thủ đúng quy tắc giao thông. Để đi bộ sang đường đúng luật, chúng ta phải tìm chỗ sang đường an toàn, luôn tìm kiếm chỗ sang đường có đường dành riêng cho người đi bộ hoặc có đèn tín hiệu cho phép người đi bộ sang đường. Trước khi bắt đầu sang đường, hãy nhìn qua trái và phải để đảm bảo không có xe đang tới. Nếu có đèn giao thông, hãy tuân thủ theo tín hiệu để sang đường an toàn hơn. Hãy nhanh chóng nhưng không vội vàng để có thể theo dõi các phương tiện và đảm bảo an toàn trên đường. Không sử dụng điện thoại di động hoặc tai nghe khi sang đường: Hãy tập trung sự chú ý đến việc sang đường và tuân thủ các quy tắc giao thông để tránh các tai nạn đáng tiếc không đáng có./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Quốc hội, Luật Giao thông đường bộ, Luật số 23/2008/QH12, có hiệu lực ngày 01/07/2009.

[2]. Quốc hội, Bộ Luật Hình sự năm 2015, Luật số 100/2015/QH13, sửa đổi năm 2017, có hiệu lực ngày 01/07/2016.

[3]. Chính phủ, Nghị định 100/2019/NĐ-CP quy định về xử phạt hành chính trong lĩnh vực giao thông đường bộ và đường sắt,

[4]. Bộ Giao thông vận tải, <http://www.mt.gov.vn>.

[5]. Cục đường bộ Việt Nam, <http://drvn.mt.gov.vn>.

[6]. Đi bộ sai luật gây tai nạn: Đừng nghĩ đi bộ là được quyền “phang ngang” <https://laodong.vn/xa-hoi/di-bo-sai-luat-gay-tai-nan-dung-nghi-di-bo-la-duoc-quyen-phang-ngang-636353.ldo>, truy cập ngày 10/7/2023

[7]. Người đi bộ sai quy định: Phải xử lý nghiêm, <https://mt.gov.vn/matgt/tin-tuc/988/29944/nguoi-di-bo-sai-quy-dinh--phai-xu-ly-nghiem.aspx>, truy cập ngày 10/7/2023

[8]. Đi bộ sai luật gây ra tai nạn giao thông có thể phạt tù đến 15 năm, <https://dangcongsan.vn/ban-doc/di-bo-sai-luat-gay-ra-tai-nan-giao-thong-co-the-phat-tu-den-15-nam-469984.html>, truy cập ngày 10/7/2023

[9]. Báo động tai nạn giao thông vì người đi bộ, <https://congan.tiengiang.gov.vn/chi-tiet-tin/?bao-ong-tai-nan-giao-thong-vi-nguoi-i-bo/31109734>, truy cập ngày 10/7/2023

[10]. Lần đầu tiên người đi bộ bị khởi tố vì va chạm xe máy, <https://vnexpress.net/lan-dau-tien-nguoi-di-bo-bi-khoi-to-vi-va-cham-xe-may-2042514.html>, truy cập ngày 10/7/2023

[11]. Bản tin an toàn giao thông, Bộ Giao thông vận tải, <http://mt.gov.vn/atgt/tin-tuc/79685/tin-tuc-tai-nan-giao-thong-moi-nhat-ngay-26-3-2022.aspx>, truy cập ngày 10/7/2023.